

Fasta ordförbindelser som uttrycker rörelse Om fraseologismer på några dagstidningars sportsidor

---

Anita Malmqvist
Institutionen för språkstudier
Umeå universitet

Mariann Skog-Södersved
Tyska språket och litteraturen
Vasa universitet

Im Rahmen eines Buchprojekts mit dem Ziel, eine schwedische Einführung in die Phraseologie zu veröffentlichen, werden schwedische Phraseologismen in unterschiedlichen Textsorten gesammelt. Durch die vorliegende Teilstudie wird das Korpus um journalistische Texte der Sportsprache erweitert. Das Material wurde auf feste Wortverbindungen, die konkret oder abstrakt eine Bewegung ausdrücken, beschränkt, und diese werden aus semantischer Perspektive analysiert. Das Korpus besteht aus Texten, die auf den Sportseiten jeweils einer schwedischen und einer finnlandswedischen regionalen bzw. überregionalen Abonnement-Tageszeitung erschienen sind. Die Analyse zeigt, dass ein auffällig geringer Anteil der relativ frequenten Phraseologismen eine Bewegung ausdrückt. Sie tragen durch ihre Expressivität dazu bei, die Darstellungen anschaulicher und lebhafter zu machen, aber auch dazu, Engagement und Wertungen auszudrücken.

Nyckelord: idiom, rörelse, kontext, konkret, abstrakt, expressivitet

1 Bakgrund och syfte

Svensk fraseologi är ett hittills svagt beforskat område. Ett antal samlingar med ordspråk, ordstäv och liknande samt en konstruktionsordbok, *Svenskt språkbruk* (2003), har visserligen publicerats men förutom ett par doktorsavhandlingar finns bara ett fåtal arbeten som befattar sig med teoretiska aspekter.¹ Detta ledde till att vi för några år sedan inledde arbetet med en svensk introduktion i fraseologi. För det ändamålet undersöker vi förekomst och funktion hos fasta ordförbindelser² i olika textsorter. Hittills har fokus legat på bokrecensioner, ledare och kåserier. I

---

¹ Inom svensk lexikografisk forskning har beskrivningen av fasta ordförbindelser i ordböcker ägnats intresse. Till exempel undersöks beskrivningen av kollokationer i SAOB i en licentiatuppsats av Rosqvist (2011).

² Termerna *fraseologism* och *fast ordförbindelse* är synonymer och överbegrepp för alla olika typer av fasta, ofta mer eller mindre idiomatiska flerordslexem.

denna delundersökning utvidgas korpusen till att omfatta även språket i artiklar på sportsidorna.

Tidigare forskning baserad på icke-svenskt material har gett vissa belägg för att fraseologismer skulle vara särskilt rikligt förekommande i sporttexter. Denna studie syftar till att pröva om detta kan gälla även svenskspråkiga presstexter inom området sport. Studien anknuter till konferensens tema och undersöker fasta ordförbindelser som uttrycker rörelse, både konkret och abstrakt, ur ett semantiskt perspektiv.

2 Några centrala begrepp

Inom fraseologin undersöker man *fasta ordförbindelser* eller *fraseologismer*. Termen *fraseologism* är den vanligaste inom germanistiken men används inte allmänt på svenska. Däremot används i svenskan ibland termen *fast fras* och inom lexikografin *ordförbindelse*, alltså inte *fast ordförbindelse*.

En fraseologism består av minst två konstituenten men utgör enligt en snävare avgränsning inga hela satser. I ett vidare perspektiv kan dock även dessa innefattas. Inom fraseologin kan man tala om centrum och periferi, beroende på vilka egenskaper olika typer av fasta ordförbindelser har; fraseologismerna i centrum uppvisar alla de tre kännetecknen idiomaticitet, semantisk-syntaktisk stabilitet samt lexikalisering och reproducerbarhet (Fleischer 1997; Skog-Södersved & Malmqvist 2007). Dessa uttryck kallas i allmänhet *idiom*. Ett exempel på idiom är *bita huvudet av skammen* 'vara fräck eller hänsynslös'. Uttrycket *borsta tänderna* däremot saknar i stort sett idiomaticitet och befinner sig i periferin. Det är ett exempel på *kollokationer*. I föreliggande studie förekommer t.ex. kollokationer som *koppla ett grepp*, *bana väg* och *få draghjälp*. Som exempel på idiom kan nämnas *hamna på efterkälken*. Ytterligare exempel redovisas i avsnitt 5.

3 Materialet och dess avgränsning

Materialet till denna studie är insamlat under tiden 1–14 oktober 2011 och består av samtliga signerade artiklar på sportsidorna i två finlandssvenska dagstidningar, *Vasabladet* (VBL) och *Hufvudstadsbladet* (HBL), samt två sverigesvenska, *Dagens Nyheter* (DN) och *Västerbottens-Kuriren* (VK). VBL är en regionaltidning, som har en upplaga på omkring 24 000 exemplar, medan HBL är den enda svenskspråkiga dagstidningen i Finland som kan anses ha en mera

riksomfattande spridning. Dess upplaga pendlar kring 50 000 exemplar. Båda tidningarna är grundade i medlet av 1800-talet och de utkommer sju dagar i veckan, med undantag för vissa helgdagar. VK med utgivningsort Umeå är grundad 1900 och täcker huvudsakligen Västerbottens län. Den ges ut alla dagar utom söndagar och upplagan är 34 700³. DN, Sveriges största morgontidning, grundades 1864 och trycks på flera orter i landet men med fokus på Stockholm. Den utkommer sju dagar i veckan och har vardagar en upplaga på 209 634 (TS 2012).

På sportsidorna i samtliga de undersökta tidningarna förekommer dels signerade artiklar, dels artiklar och notiser som endast har tidningens namn (HBL, VBL) som underskrift eller som övertagits direkt från olika nyhetsbyråer. Korpusen omfattar som nämnts dock bara de signerade artiklarna. Texten inklusive rubrikerna har beaktats, däremot inte bildtexterna. Förutom de egentliga referaten av idrottshändelserna och kommentarerna till dessa återfinns även kommentarer i form av krönikor eller motsvarande. I VK förekommer t.ex. en krönika varje lördag under rubriken "Lördagsstafetten", medan HBL bl.a. har en återkommande kommentar med just namnet "Kommentar". Artiklarna är genomgående korta, vissa liknar mest korta notiser, och bilderna upptar ibland mer utrymme än själva texten. Dock finns även många artiklar som helt saknar bilder. Detta gäller t.ex. för alla artiklar under perioden med rubriken "I korthet" i VBL, oberoende av om de är signerade eller inte. Egentliga intervjuer, t.ex. med idrottare eller tränare, förekommer knappast alls (två i DN), däremot finns ofta svar på frågor från presskonferenser insprängda i texterna. Det sammanlagda antalet texter är 397, vilket även framgår av sammanställningen i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Material

Material	DN	VK	HBL	VBL	Totalt
Artiklar	102	154	58	83	397
Skribenter	26	21	17	13	77
– kvinnor	4	2	2	1	9
– män	22	19	15	12	68

Intressant men kanske inte oväntad är den starka dominansen av manliga skribenter. Särskilt tydlig tycks den vara i regionalpressen. Av totala antalet artiklar i DN är 88 skrivna av män och 14 av kvinnor. I de övriga tidningarna är fördelningen i VK 148 resp. 6, i HBL 52 resp. 6 och i VBL 82 resp. 1. Påfallande är även det stora antalet olika skribenter, vilket klart framgår av

³ Detta enligt VK:s egen uppgift i utgåvan av den 12 april 2012.

materialredovisningen ovan. En tydlig trend är vidare att rikstidningarna har fler olika skribenter än regionaltidningarna, trots att antalet signerade artiklar är större i de sistnämnda. Det finns några få som återkommer ofta, men de flesta är endast representerade av enstaka artiklar.

Idrotter är till stor del säsongbetonade, vilket märks i materialet. Ishockey och fotboll dominerar, men även rapporter från travtävlingar och formel 1 är vanliga inslag. Generellt ägnas mest uppmärksamhet åt manliga idrottare. Detta beror delvis på de idrottsgrenar som dominerar under tidsperioden, men troligen också delvis på ett mindre intresse för kvinnliga idrottare överhuvudtaget; undantag är dock exempelvis skidåkning och konståkning. I den regionala pressen, där man vill lyfta fram lokala specialiteter och framgångar, kan däremot rapporteringen se litet annorlunda ut. Detta återspeglas t.ex. på sportsidorna i VK, som förhållandevis ofta rapporterar om damfotboll och innebandy, där Umeå nationellt och ibland även internationellt sett ligger väl framme.

4 Tidigare forskning

I svensk språkvetenskaplig forskning förefaller sportspråket hittills ha ägnats begränsad uppmärksamhet. Tingbjörn (2003), som i första hand behandlar engelska lånord i svenskt sportspråk, diskuterar inledningsvis beteckningarna *sportspråk* resp. *idrottspråk* och dess olika användning (Tingbjörn 2003: 7–8).⁴ Han har i tidningsspråket noterat en utveckling bort från tidigare decenniernas detaljreferat mot mer allmänna kommentarer kring de olika aktörerna, alltså mot ett slags ”kändisjournalistik” (Tingbjörn 2003: 9).

Inte heller internationellt verkar sportspråket vara ett prioriterat område, vilket är förvånande med tanke på att det torde ha en större spridning än de flesta andra säspråk. Det subsäspråk som tycks ha varit föremål för mest intresse är fotbollsspråket. Burkhardt (2006: 55) betecknar sport, särskilt fotboll, som vår tids superdiskurs och delar in sportspråket i de tre områdena sportfackspråk, sportjargong och reportagespråk men betonar att det knappast går att särskilja områdena. Ett reportage innehåller oftast både facktermer och jargong och därigenom blir sportspråket inte sällan ett språk som endast invigda kan förstå. Hans undersökning visar att spelspråket innehåller den största lexikaliska och fraseologiska

---

⁴ Beteckningarna används oftast synonymt och kan syfta både på all dokumentation som har med idrott att göra och på det mera fackbetonade säspråket inom detta område. I detta bidrag används termen *sportspråk*, vilken tycks vara den vanligare av de två.

variationen, vilket inte är förvånande då spelet torde utgöra kärnan i rapporteringen. (Burkhardt 2006: 65–71) Burkhardt har tillsammans med Schlobinski även gett ut en samlingsvolym som behandlar sporten och dess språk (Flickflack, Foul und Tsukahara 2009). Den vittnar likaså om det stora intresset för språket inom fotbollen. Ett fåtal äldre studier finns också att tillgå, t.ex. Dankert (1969), som handlar om sportspråk och kommunikation.

Medan de flesta ovan refererade publikationerna behandlar sportspråket mera generellt, hänvisas i det följande till några framställningar som är specifikt inriktade på bruket av fraseologismer i sportspråk. Korhonen (1995) undersöker språket i tysk och finsk riks-, regional- och lokalpress mellan 1986 och 1993. Studien jämför bruket av verbidiom i textsorterna notis, rapport, reportage, intervju och kommentar. När det gäller fördelningen av idiom mellan dessa textsorter visar rapporterna ett frekventare bruk än de övriga, vilket förklaras av att i dessa ingår en stor andel talspråkliga formuleringar och citat, som innehåller emotionellt färgade yttranden. I ett tysk-finskt kontrastivt perspektiv kunde en viss skillnad fastställas i regionalpressen, då de finska regionala texterna uppvisade en något högre frekvens av verbidiom än de tyska.

Även Hauser (2011) jämför bruket av fraseologismer i olika textsorter inom ”textnätverket” (*Textsortennetz*) sportspråk. Studien begränsar sig till notiser, kommentarer och rapporter. Inget tydligt samband mellan fraseologi och textsorter kunde påvisas, men vissa tendenser framkom. Dessa var emellertid snarare betingade av vilka språkliga delhandlingar som de uttryckte än i vilka textsorter de förekom. Notiser är i allmänhet korta och i första hand informerande, varför bruket av fraseologismer är begränsat. I kommentarerna dominerar däremot värderande inslag, vilket återspeglas i ett frekventare bruk av fasta ordförbindelser. Ett ofta förekommande drag hos rapporterna, speciellt i morgontidningarna, var användningen av modifierade fraseologismer i bildtexter.

En doktorsavhandling av Krenkova (2002) med målsättningen att göra en mer omfattande analys av användningen av fraseologismer i sportspråket visar att detta vid sidan av bruket av allmänspråkliga fasta ordförbindelser även förfogar över en egen sportspecifik fraseologi, som utgör en stor del av fraseologibeståndet i den undersökta korpusen. Ytterligare resultat visade en hög frekvens av modifierade fraseologismer.

Samlingsvolymen *The Linguistics of Football* (Lavric m.fl. 2008) innehåller ett brett spektrum av artiklar, varav ett par behandlar fasta ordförbindelser. Matulina och Coralic (2008) visar i en jämförande studie av idiom i kroatiska, bosniska, tyska och österrikiska sportartiklar att journalisterna använder idiom framför allt i textsorten reportage, där spelet beskrivs. Levins (2008) korpusbaserade undersökning av fraseologismer i engelska fotbollsreportage konstaterar en skillnad mellan metaforiskt och metonymiskt bruk.

5 Texterna och deras idiom

Innan resultaten redovisas mer i detalj ska några drag som är typiska för de undersökta texterna kommenteras. Dels förekommer en hel del termer, t.ex. *teknig*, *teknisk time-out* och *hörna*, vilket ger dem en viss fackspråklig karaktär. Dessa termer beaktas inte. Dels innehåller materialet generellt ganska mycket fraseologismer, vilket Korhonen (1995) även framhäver som ett typiskt drag för sportartiklar. En del av dessa skulle kunna betecknas som *fraseologiska termer*, dvs. uttryck som ursprungligen har präglats inom en speciell kontext och ofta är starkt normerade till sin betydelse. Som exempel ur materialet kan nämnas *sätta en puck* eller *skicka en passning*. I denna studie räknas de till fraseologismerna men behandlas inte som en egen kategori. Största mängden fasta ordförbindelser i materialet utgörs av kollokationer, medan antalet idiom inte är lika stort. Dessa är inte heller jämnt fördelade över materialet, utan varierar från skribent till skribent. Likaså kan temat och behandlingen av detta ha en viss betydelse (jfr Burkhardt 2006 och Hauser 2011).

Denna studie begränsas som nämnts till fraseologismer som uttrycker rörelse i konkret eller abstrakt betydelse. I den kategorin är andelen idiom påfallande låg, även om fraseologismerna generellt är relativt frekventa. För att illustrera detta räknades alla idiomatiska fraseologismer i VBL samt andelen av dessa som uttrycker rörelse i konkret eller abstrakt betydelse. Resultatet blev att endast 19 % av sammanlagt 185 idiom uttrycker rörelse, dvs. knappt vart femte belägg. Även om andelarna för de övriga tidningarna inte har räknats ut, är intrycket att det förhåller sig på liknande sätt i dessa. Sammanlagt omfattar undersökningsmaterialet 193 idiom, som uttrycker konkret eller abstrakt rörelse.

Som redan har antytts kan kontexten ha betydelse för om skribenter använder fraseologismer eller inte, vilket ju även Burkhardt (2006) och Hauser (2011) noterat. I materialet har ett antal sammanhang identifierats, där fasta ordförbindelser

som uttrycker rörelse förekommer relativt ofta. I redovisningen av resultaten nedan kategoriseras beläggen utifrån dessa sammanhang.

Hur aktörerna rör sig

Eftersom de flesta idrotter förknippas med rörelse är inte oväntat just någon form av rörelse i fokus när det rapporteras om sporthändelser. Som framgår av exemplen i det följande återspeglas detta i viss mån även i användningen av fraseologismer. Ett ganska stort antal belägg, t.ex. (1) – (7), beskriver hur aktörer rör sig på exempelvis en fotbollsplan, i en ishockeyrink eller på en travbana. I dessa har fraseologismerna konkret betydelse och deras funktion är att göra framställningen mer livfull och engagerad. I (1) uttrycks även till viss grad en inställning till aktörens insatser genom användningen av verbet *slugga sig förbi*, som är bildat till substantivet *slugger* 'en (boxare) som slår hårt och mycket' och som är negativt konnoterat. Som Burkhardt (2006) fastställt (se avsnitt 4), innehåller sportspråket ofta speciella ord och uttryck som kan vara obegripliga för den oinvigde. Exempelen (2) och (6) liksom (12) nedan illustrerar sådan fotbollsargong.

- (1) *Pato satt ganska långt ner i fältet [...] men sluggade sig förbi de invändiga konkurrenterna.* 'kämpa sig förbi' (DN 3.10.2011)
- (2) *[...] du måste kunna göra din gubbe* 'ta dig förbi din motståndare'⁵ (DN 2.10.2011)
- (3) *Då drog valacken upp en rejäl lucka till tvåan Vancouver.* 'börja [i det här fallet] trava fortare och få ett avstånd till medtävlarna' (VBL 4.10.2011)
- (4) *Kiisto var steget efter från första till sista bollen.* (VBL 11.10.2011)
- (5) *Finländarna öste på i rusket.* (VK 8.10.2011)
- (6) *De kan tjonga och kotta.* 'dra iväg bollen så långt som möjligt' och 'tackla, spela hårt spel'⁶ (DN 9.10.2011)
- (7) *VPS drog sig hemåt.* 'backa tillbaka till egen försvarszon' (HBL 3.10.2011)

Förflyttning i listor och tabeller

Andra sammanhang där fraseologismer ofta förekommer är beskrivningar av hur ett lag placerar sig i tabeller och resultatlistor, hur det når framgångar eller möter motgångar. Det kan också ses som ett slags rörelse men då i första hand i abstrakt betydelse, vilket framgår av exemplen (8) – (12). Fraseologismerna bidrar här till att förtydliga och variera framställningen; (11) innehåller dessutom ett

---

⁵ Betydelseangivelse enl. en fotbollsinitierad informant.

⁶ Betydelseangivelse enl. en fotbollsinitierad informant.

värderande element, då det antyds att bottenplaceringen har pågått länge och att laget inte verkar kunna bryta detta mönster.

- (8) *Sverige är tillbaka på ruta ett efter ett kvalår med Hamrén.* (DN 5.10.2011)
- (9) *PK35 tog stort kliv mot guld.* (HBL 10.10.2011)
- (10) *Som det ser ut kommer de att ta ett kliv uppåt i vinter.* (VBL 8.10.2011)
- (11) *Nu har Umeå Södra ledsnad [sic!] på att vara ett lag som harvar på i botten.* (VK 13.10.2011)
- (12) *Har Sverige spelare som kan grisa sig till segrar?`slita och kämpa; vinna med (brutal) kraft`⁷* (DN 11.10.2011)

Idrottslig utveckling

I en tredje grupp belägg används fraselogismer för att skildra enskilda aktörers framgångar, bakslag och idrottsliga utveckling i allmänhet, något som enl. Tingbjörn (2003) tycks uppta en allt större plats i idrottsrapporteringen (se ovan avsnitt 4). Exemplet (13) – (18) illustrerar detta bruk, och även här har vi att göra med abstrakta betydelser. Samtliga beskriver en positiv trend utom (17), som på ett expressivt sätt anger hur två spelare inte längre håller måttet och därför har förpassats ur laget.

- (13) *Nu är Kihlström på segerjakt igen.* (DN 7.10.2011)
- (14) *Wälitalo har tagit ett steg framåt.* (VK 6.10.2011)
- (15) *Lyckseleföraren visade att han kan hänga med i elitens tempo.* (VK 6.10.2011)
- (16) *[...] en mogen spelare som går en lysande framtid till mötes.* (HBL 11.10.2011)
- (17) *Richards och [...] Carter fick respass i somras.* (HBL 3.10.2011)
- (18) *Mika Zibanejad har gjort en kometkarriär.* (DN 14.10.2011)

Dramatik

Som redan antytts har fraseologismer ofta en expressiv funktion. De bidrar till att göra en framställning mer dramatisk eller att uttrycka ett känslomässigt engagemang för en viss händelse eller i en viss situation. De kan också användas för att påverka läsaren eller lyssnaren i den ena eller andra riktningen. Burger (2010: 81) talar i sådana sammanhang om ”einen konnotativen Mehrwert”, ett konnotativt mervärde som fraseologismer besitter i jämförelse med andra lexikala enheter. Mot bakgrund av detta är det inte förvånande att ganska många fasta ordförbindelser återfinns i skildringar av särskild dramatik i idrottssammanhang, t.ex.

---

⁷ Betydelseangivelse enl. en fotbollssinitierad informant.

när det görs mål eller när det förekommer räddningar. Några exempel på detta ur materialet är (19) – (24).

- (19) *Därför kom också 0–1 som ett brev på posten.* (VBL 2.10.2011)
- (20) *I stället lade hemmalaget in en högre växel och avgjorde.* (HBL 10.10.2011)
- (21) *I tredje minuten spräckte Johan Jarl nollan.* (VK 3.10.2011)
- (22) *[...] och förmågan att falla som känglor vid minsta kontakt.* (HBL 11.10.2011)
- (23) *I mitten av andra halvlek ryckte Brommapojkarna till sig en till synes säker ledning med 3–0.* (DN 10.10.2011)
- (24) *[...] när Sollefteås Jamie Steel, i den 80:e matchminuten dyker upp som gubben i lådan [...].* (VK 10.10.2011)

Förändring

Ett antal av de identifierade fraseologismerna används för att beskriva hur lagledaren initierar och tillsammans med laget genomför eller planerar att genomföra förändringar av olika slag för att förbättra en otillfredsställande situation. Belägg (25) – (29) är exempel på bruk av fasta ordförbindelser i denna kontext. Flera av dem, (25), (26) och (29), är etablerade idiom och hör alltså hemma i fraseologins centrum och samtliga har en hög grad av expressivitet, inte minst (27).

- (25) *Blanc har fått det skepp som förliste på rätt köl igen.* (HBL 11.10.2011)
- (26) *[...] när stjärnspelare sätts på hyllan för en längre tid.* (HBL 5.10.2011)
- (27) *Flyers ömsar sitt skinn.* (HBL 13.10.2011)
- (28) *Erik Hamrén har baxat landslaget till play off och ett fifty-fifty-läge om det blir EM-slutspel eller inte.* (VK 8.10. 2011)
- (29) *[...] nu vill jag få skutan i rätt riktning, säger Huttunen.* (HBL 12.10.2011)

Ur åskådarsynvinkel

För sportfantaster är det säkerligen en stor och efterlängtdad upplevelse att sitta på åskådarläktaren när favoritlaget spelar eller att på annat sätt uppleva en sporthändelse ”live”. För att förmedla en del av den spänning och dramatik som sådana situationer kännetecknas av kan fraseologismer bli ett användbart språkligt medel. Beläggen (30) – (34) nedan illustrerar hur reportern använder sig av fraseologismer för att skildra hur spelarna lyckas eller misslyckas i sitt agerande, vad som händer mer övergripande i en match eller hur stämningen bland publiken och spelarna är.

- (30) *Attityden hos spelarna är berömvärd och de **kämpar till sista bloddroppen** hela tiden.* (VK 3.10.2011)
- (31) *Det blev **en berg- och dalbaneupplevelse**.* (VK 4.10.2011)
- (32) *[Dalen] lyckades aldrig **driva upp tempot**.* (VK 10.10.2011)
- (33) *[...] **gick luften ur matchen** och resten var [...]* (HBL 14.10.2011)
- (34) *[...] att HIFK-spelarna såg ut att **lätta på gasen** efter [...]* (HBL 1.10.2011)

Samtliga belägg i denna sista grupp är etablerade i allmänspråket utom (31), som på ett expressivt sätt ger uttryck för den hisnande upplevelse en fotbollsmatch kan vara för de etablerade fansen.

6 Slutord

I detta bidrag har resultaten av en studie av förekomsten av fasta ordförbindelser i sportartiklar i fyra dagstidningar, två rikstidningar och två regionala, presenterats. En generell iakttagelse vad gäller texterna är att de är skrivna för insiders. Detta märks på all den information som är utelämnad. Läsaren förutsätts mer eller mindre genast förstå vad texten handlar om, utan att sportgrenen är utsatt. Den oinvidige måste ibland läsa hela eller en stor del av artikeln, innan detta framgår.

Studien har fokuserat på fraseologismer som uttrycker rörelse, både konkret och abstrakt. Även om texterna innehåller ett ganska stort antal fasta ordförbindelser är de som uttrycker rörelse påfallande få. Detta är kanske ett överraskande resultat; rörelse av olika slag är ju centralt för de flesta idrottsgrenar men det är att notera att detta i liten utsträckning återspeglas i språket i form av fasta ordförbindelser. Som framgår av exemplet förekommer fraseologismerna i vissa speciella sammanhang och fyller speciella funktioner, såsom att åskådliggöra eller förtydliga ett skeende eller att uttrycka inställning, värdering eller engagemang. Detta möjliggörs genom den mer eller mindre höga grad av expressivitet som kännetecknar många fraseologismer. Uttrycken verkar vara starkt knutna till den större kontexten, dvs. idrottens värld. En del är lexikaliserade, men många har kanske inte någon egentlig eller endast liten spridning utanför idrotten. Kanske uppfattas de inte ens som idiom i andra sammanhang.

Litteratur

- Burger, Harald (2010). *Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. 4., neu bearb. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Burkhardt, Armin (2006). Sprache und Fußball. Linguistische Annäherung an ein Massenphänomen. *Muttersprache* 116, 53–73.
- Dankert, Harald (1969). *Sportsprache und Kommunikation. Untersuchungen zur Struktur der Fußballsprache und zum Stil der Sportberichterstattung*. Tübingen: Tübinger Vereinigung für Volkskunde E. V. Tübingen Schloss.
- Fleischer, Wolfgang (1997). *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. 2., durchg. u. erg. Aufl. Tübingen: Niemeyer.
- Flickflack, Foul und Tsukahara (2009). *Der Sport und seine Sprache*. Red. Armin Burkhardt & Peter Schlobinski. Thema Deutsch 10. Mannheim, Leipzig, Wien & Zürich: Dudenverlag.
- Hauser, Stefan (2011). Phraseologie in Textsortennetzen. Theoretische Überlegungen und empirische Beobachtungen am Beispiel der Sportberichterstattung. I: *Phraseologismen in Textsorten*, 65–88. Red. Hartmut Lenk & Stephan Stein. Hildesheim, Zürich & New York: Georg Olms.
- Korhonen, Jarmo (1995). Verbidiome in Sportberichten deutscher und finnischer Tageszeitungen. I: *Studien zur Phraseologie des Deutschen und des Finnischen*. Red. Jarmo Korhonen. Bochum: Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer.
- Krenkova, Dagmar (2002). *Phraseologismen in der deutschen Sportpublizistik* [online]. [Citerat oktober 2011]. Tillgänglig: http://miami.uni-muenster.de/servlets/DerivateServlet/Derivate-3260/diss_krenkova.pdf
- Lavric, Eva, Gerhard Pisek, Andrew Skinner & Wolfgang Stadler (Red.) (2008). *The Linguistics of Football*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Levin, Magnus (2008). "Hitting the back of the net just before the final whistle": High-frequency Phrases in Football Reporting. I: *The Linguistics of Football*, 143–155. Red. Eva Lavric, Gerhard Pisek, Andrew Skinner & Wolfgang Stadler. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Matulina, Zeljka & Zrinka Coralic (2008). Idioms in Football Reporting. I: *The Linguistics of Football*, 101–111. Red. Eva Lavric, Gerhard Pisek, Andrew Skinner & Wolfgang Stadler. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Rosqvist, Bodil (2011). *Strängt upptagen och fast besluten. Beskrivningen av kollokationer i SAOB*. Meddelanden från Institutionen för Svenska Språket 64. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Skog-Södersved, Mariann & Anita Malmqvist (2007). Vad är ett idiom? Om definitioner, terminologi och typologi. I: *Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet. VAKKI-symposium XXVII. Vasa 9–10.2.2007*, 317–326. Red. Nina Niemelä & Esa Lehtinen. Publikationer av Forskargruppen för översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet vid Vasa universitet 34.
- Svenskt språkbruk* (2003). *Ordbok över konstruktioner och fraser*. Utg. av Svenska språknämnden. Stockholm: Norstedts.
- Tingbjörn, Gunnar (2003). *Engelskt lån i svenskt idrottspråk*. Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 30. Göteborg: Göteborgs universitet.
- TS [Tidningsstatistik] (2012) [online]. [Citerat april 2012]. Tillgänglig: <http://www.ts.se/Medierevision/Tryckta-medier/Dagstidningar-och-tidskrifter.aspx>